

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ
3η Υ.ΠΕ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
Γ.Ν. ΠΤΟΛΕΜΑΪΔΑΣ «ΜΠΟΔΟΣΑΚΕΙΟ»

Ημερομηνία: 11/03/2022

Πρωτόκολλα Χειρουργείου

Αρμοδιότητες και καθήκοντα Νοσηλευτή Κίνησης

Αρμοδιότητες και καθήκοντα Νοσηλευτή Εργαλειοδοσίας

Καθήκοντα Νοσηλευτή απογευματινής βάρδιας

Καθήκοντα Νοσηλευτή νυχτερινής βάρδιας

Συντακτική Ομάδα

- Γιούρος Κωνσταντίνος
- Ευαγγελοπούλου Μαρία

Διευθύντρια Νοσηλευτικής Υπηρεσίας: Ευδοξία Γιαννοπούλου

Διοικητής: Σταύρος Παπασωτηρίου

Το Χειρουργείο είναι στελεχωμένο με νοσηλευτικό προσωπικό με εμπειρία και ειδική εξειδίκευση στη διαχείριση χειρουργικών περιστατικών. Η πληρότητα στη σύνθεση προσωπικού εκτείνεται σε όλες τις βάρδιες λειτουργίας του για την διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας του έργου του.

Ο Νοσηλευτής Χειρουργείου διακρίνεται από επικοινωνιακή ικανότητα, οργανωτικότητα, υπευθυνότητα, ψυχικό σθένος, σωματική και πνευματική αντοχή, ικανότητα εργασίας σε συνθήκες πίεσης και διαχείρισης κρίσεων. Ο Νοσηλευτής λειτουργεί με σεβασμό και αξιοπρέπεια σε κάθε μοναδικότητα ατόμου ενώ οφείλει να αντιλαμβάνεται πλήρως τη σημασία των καθηκόντων του και της ιεραρχίας.

Η εφαρμογή των πρωτοκόλλων, στοχεύει στην εύρυθμη λειτουργία των χειρουργείων, την εξασφάλιση άριστων συνθηκών ασηψίας και αντισηψίας, την παραγωγική και ευχάριστη απασχόληση των εργαζομένων και τέλος, το πιο σημαντικό, την ασφάλεια και την πλήρη φροντίδα των ασθενών αλλά και των εργαζομένων.

Αρ. πρωτ.:2176

Αρμοδιότητες και καθήκοντα Νοσηλευτή κίνησης

Ο Νοσηλευτής κυκλοφορίας ανήκει στα μη «αποστειρωμένα» μέλη του Χειρουργείου, που εφοδιάζουν, εξυπηρετούν και αντιμετωπίζουν τις ανάγκες της χειρουργικής ομάδας και του αρρώστου. Είναι το άτομο, που συντονίζει τις δραστηριότητες και τα μέλη της ομάδας του χειρουργείου. Είναι ο κυρίως υπεύθυνος της οργάνωσης, διδασκαλίας, επιστασίας και αντιμετώπισης διαφόρων δυσκολιών, αφού κατέχει όλες τις απαραίτητες γνώσεις.

- Αναφέρεται στον προϊστάμενο νοσηλευτή.
- Κατευθύνει, συντονίζει και εξασφαλίζει την εύρυθμη λειτουργία της χειρουργικής αίθουσας.
- Ευθύνεται για την πρακτική εφαρμογή των γενικών, θεωρητικών και Βασικών Αρχών των Χειρουργικών Τεχνικών.
- Εξασφαλίζει καλή παροχή νοσηλευτικής φροντίδας με την διατήρηση των εργαλείων, των συσκευών, των εφοδίων και της διασφάλισης εφαρμογής της βέλτιστης Τεχνικής.
- Ευθύνεται για την ετοιμότητα των υγειονομικών εφοδίων και συσκευών που είναι απαραίτητα για την επέμβαση.
- Βοηθά στον προσανατολισμό του προσωπικού που εργάζεται στην αίθουσα του Χειρουργείου και επεξηγεί την άσηπτη τεχνική.
- Τηρεί τις Βασικές Αρχές Άσηπτης Τεχνικής.
- Κατευθύνει το βοηθητικό προσωπικό.
- Φροντίζει την αποστείρωση, τον τρόπο διαφύλαξης και χρήσης των εργαλείων, των πακέτων ιματισμού και των υπολοίπων εφοδίων της χειρουργικής επέμβασης.
- Ευθύνεται για τον προγραμματισμό και την πρόβλεψη των αναγκών κάθε χειρουργικής επέμβασης.
- Γνωρίζει την φροντίδα και την ασφαλή λειτουργία των μηχανημάτων και συσκευών της χειρουργικής αίθουσας.
- Οφείλει να γνωρίζει την ακριβή Τεχνική εκτέλεσης κάθε χειρουργικής επέμβασης.
- Οργανώνει την προετοιμασία της χειρουργικής επέμβασης.
- Καθοδηγεί και βοηθά τον εργαλειοδότη στην εκλογή εργαλείων.
- Βοηθά τον εργαλειοδότη στην τακτοποίηση των χειρουργικών τραπεζιών.

- Φροντίζει για την τήρηση και καταγραφή της διεγχειρητικής διαδικασίας στα αντίστοιχα διεγχειρητικά έντυπα.
- Ελέγχει την ενδυμασία των εισερχομένων στη χειρουργική αίθουσα .
- Ελέγχει και επιτηρεί τον εργαλειοδότη στην καταμέτρηση των εργαλείων, γαζών και αιχμηρών.
- Υποδέχεται τον ασθενή, ελέγχει την ταυτότητά του και φροντίζει την διατήρηση της αξιοπρέπειάς του.
- Παραμένει δίπλα στον ασθενή και επιτηρεί την ενδεδειγμένη ανάλογα με την επέμβαση τοποθέτησή του στο χειρουργικό τραπέζι.
- Καταγράφει τον αριθμό των εφοδίων πριν και μετά την χειρουργική επέμβαση. Συμπληρώνει τα ειδικά διεγχειρητικά έντυπα και τα συνυπογράφει με τον εργαλειοδότη και τον χειρουργό που διενεργεί την χειρουργική επέμβαση.
- Βοηθά στην απομάκρυνση των χρησιμοποιημένων εργαλείων μετά την επέμβαση.
- Φροντίζει την ομαλή ροή των χειρουργικών επεμβάσεων και την τήρηση των χρόνων εναλλαγής των ασθενών στη χειρουργική αίθουσα.

Τα κυριότερα καθήκοντα του Νοσηλευτή Κυκλοφορίας αφορούν ενέργειες που λαμβάνουν χώρα:

- α) Πριν την αρχή της επέμβαση
- β) Κατά την είσοδο του ασθενούς στο Χειρουργείο
- γ) Κατά τη διάρκεια της επέμβασης
- δ) Στο τέλος της επέμβασης

α) Πριν την αρχή της επέμβασης

- Οργάνωση και συντονισμός της χειρουργικής αίθουσας ανάλογα με τη χειρουργική επέμβαση που θα διενεργηθεί.
 - › Γνώση της χειρουργικής επέμβασης
 - › Εξασφάλιση της κατάλληλης θερμοκρασίας στη χειρουργική αίθουσα
 - › Ετοιμασία απαραίτητου υλικού για την επέμβαση
 - › Έλεγχος της ακεραιότητας της συσκευασίας και της ημερομηνίας λήξεως του αποστειρωμένου υλικού
- Συνδέει και ελέγχει την καλή λειτουργία των χειρουργικών μηχανημάτων που βρίσκονται στην αίθουσα και όσων επιπλέον θα χρειαστούν και αφού βεβαιωθεί ότι

όλα είναι έτοιμα, ειδοποιεί τον τραυματιοφορέα να μεταφέρει τον ασθενή από το τμήμα στο χειρουργείο.

- Συντονίζει τη μεταφορά του ασθενούς προς και από το χειρουργείο.

β) Κατά την είσοδο του ασθενούς στο Χειρουργείο

- Παραλαμβάνει τον ασθενή, ελέγχει και καταγράφει τα στοιχεία του στο αρχείο του χειρουργείου και στα έντυπα της επέμβασης. Σε συνεργασία με τον νοσηλευτή αναισθησιολογίας ελέγχει για κοσμήματα που δεν έχουν αφαιρεθεί, βαμμένα νύχια κ.α. και επισκοπεί την φυσιολογική κατάσταση του ασθενούς, τον καθησυχάζει και σε περίπτωση που αυτός είναι αναστατωμένος προσπαθεί να τον ηρεμήσει.
- Επιβεβαίωση - ταυτοποίηση των στοιχείων - (ότι πρόκειται για τον ασθενή που πρόκειται να χειρουργηθεί).
- Επιβεβαίωση ότι έχει πραγματοποιηθεί γενική και τοπική καθαριότητα του ασθενούς.
- Παροχή βοήθειας στον ασθενή στο να ενταχθεί στο περιβάλλον του χειρουργείου (Ψυχολογική υποστήριξη).
- Επίβλεψη της σωστής τοποθέτησης και ασφάλειας του ασθενούς στο χειρουργικό τραπέζι διατηρώντας τη μηχανική του σώματος ανάλογα με το είδος της επέμβασης (Πρόληψη επιπλοκών π.χ. αποφυγή βλάβης νεύρων) .
- Βοήθεια και διενέργεια του καθετηριασμού της ουροδόχου κύστεως (εάν χρειαστεί) και έκθεση του εγχειρητικού πεδίου.
- Παροχή βοήθειας στην ένδυση της χειρουργικής ομάδας.
- Καταγραφή γαζών στον ειδικό πίνακα - καταμέτρηση εργαλείων, βελόνων και γαζών με τον Νοσηλευτή Εργαλειοδοσίας.

γ) Κατά τη διάρκεια της επέμβασης

- Επίβλεψη διατήρησης και εφαρμογή της άσηπτης τεχνικής - (εντοπίζει και κοινοποιεί/διορθώνει λάθη).
- Κατά την κάλυψη του ασθενούς με αποστειρωμένο ιματισμό βοηθάει, συμβουλεύει και βεβαιώνεται ότι ολόκληρο το πεδίο και ο ασθενής είναι πλήρως και επαρκώς καλυμμένος και ότι υπάρχει επαρκής προφύλαξη και απομόνωση του πεδίου.
- Εφοδιασμός και αναπλήρωση με υλικά (εργαλεία, γάζες, άλλα αναλώσιμα) μεριμνώντας και συμβάλλοντας ταυτόχρονα για αποφυγή πιθανής σπατάλης.
- Καταγραφή επιπρόσθετων (συμπληρωματικών) υλικών είτε αυτά είναι εργαλεία, γάζες είτε και άλλα αναλώσιμα στο ειδικό πίνακα. Είναι νομικά συνυπεύθυνος/η με τον

εργαλειοδότη σε περίπτωση λάθους καταμέτρησης και εγκατάλειψης ξένου σώματος μέσα στον ασθενή.

- Τοποθέτηση των υποποδίων, καρεκλών και σκαμπό και παροχή βοήθειας στα μέλη της ομάδας που φέρουν αποστειρωμένη περιβολή να πάρουν θέσεις γύρω από το χειρουργικό τραπέζι. Δεν τοποθετεί δοχεία απορριμμάτων και κουβάδες πριν τη σύγκλιση της ομάδας προς το αποστειρωμένο πεδίο, γιατί αυτό είναι επικίνδυνο και εμποδίζει την κυκλοφορία.
- Αποκαλύπτει το εγχειρητικό πεδίο και βοηθάει στη διενέργεια της αντισηψίας του δέρματος του ασθενούς (όχι βρέξιμο της γείωσης πλάκας διαθερμίας).
- Σύνδεση μηχανημάτων (όπως διαθερμία, αναρρόφηση). Δεν επιτρέπει την εφαρμογή των καλωδίων στην πρίζα αν αυτά είναι μπλεγμένα, όπως επίσης φροντίζει ώστε τα καλώδια να παραμερίζονται και να ταξιθετούνται με ασφάλεια (να μην είναι εκτεθειμένα στο πάτωμα).
- Όταν θα χορηγήσει διαλύσεις και υγρά στο αποστειρωμένο πεδίο αυτό πρέπει να γίνεται με προσοχή, τα χέρια δεν πρέπει να αγγίζουν το στόμιο της φιάλης. Το έσω μέρος, αλλά ούτε και το εσωτερικό του πώματος δεν πρέπει να ακουμπάει επάνω του, κατά την αφαίρεση ή την επανατοποθέτησή του. Η φιάλη κρατιέται πάντα σε απόσταση περίπου 15 εκ. από το σημείο-στόχο, ώστε το υγρό να μην πιτσιλίζει γύρω από αυτήν. Απαιτείται διπλός έλεγχος κατά τη διαχείριση οποιουδήποτε διαλύματος και έλεγχος της ετικέτας του διαλύματος.
- Συνεχής διατήρηση ησυχίας, τάξης, ήρεμου περιβάλλοντος στη χειρουργική αίθουσα και έλεγχος του αριθμού ατόμων που διακινούνται στον χώρο κυκλοφορίας, ο οποίος πρέπει να είναι ο κατά το δυνατόν μικρότερος, επιτηρώντας συνεχώς την άσηπτη τεχνική της ομάδας και των ατόμων που κινούνται κοντά στο χειρουργικό πεδίο. Η κυκλοφορία πρέπει να είναι η κατά το δυνατόν ελάχιστη γιατί η διασπορά των μικροβίων και η επιφόρτιση της ατμόσφαιρας με μικρόβια είναι ανάλογες με τον αριθμό των ατόμων που κυκλοφορούν στην αίθουσα.
- Καθοδηγεί τον Νοσηλευτή εργαλειοδοσίας όταν χρειαστεί και συνεργάζεται μαζί του χαμηλόφωνα και διακριτικά, χωρίς να ενοχλείται και να αποσπάται η προσοχή της υπόλοιπης ομάδας.
- Χορηγεί τα χρεούμενα υλικά μόνο την ώρα που θα ζητηθούν και αφού επιβεβαιωθεί η αναγκαιότητα χρήσης τους από τον υπεύθυνο Χειρουργό.
- Από τη στιγμή της εισόδου της χειρουργικής ομάδας στη χειρουργική αίθουσα μέχρι το τέλος της επέμβασης, διασφαλίζει ότι η πόρτα παραμένει κλειστή.
- Συμπληρώνει με ακρίβεια και ευκρίνεια το ειδικό έντυπο επέμβασης, χωρίς τη χρήση διορθωτικού υγρού.
- Φροντίζει κατά τη διάρκεια της επέμβασης να μην απομακρύνεται τίποτα από την αίθουσα ως την τελική καταμέτρηση εργαλείων, γαζών και βελόνων.

- Περισυλλέγει τυχών πεσμένα εργαλεία - ακάθαρτες γάζες αμέσως και τις αναρτά και φροντίζει ώστε να μην βγαίνει τίποτε έξω από τη χειρουργική αίθουσα έως το τέλος της καταμέτρησης. Η περισυλλογή γαζών και απορριμμάτων από το δάπεδο γίνεται με λαβίδα ή με τη χρήση γαντιών.
- Τοποθετεί χρησιμοποιημένα χαρτιά κτλ. σε ανάλογα δοχεία, μαζεύει απορρίμματα από το δάπεδο και υπενθυμίζει σε όλους την ύπαρξη δοχείων. Το δάπεδο πρέπει να διατηρείται καθαρό από τη διασπορά των μικροβίων του ασθενούς σε αυτό.
- Δεν επιτρέπει στα μέλη της ομάδας που είναι ενδεδυμένα με χειρουργική μπλούζα και γάντια να βγουν από την αίθουσα. Η διασπορά των μικροβίων στους υπόλοιπους χώρους πρέπει να αποφεύγεται.
- Δεν επιτρέπει να τοποθετούνται αντικείμενα που προέρχονται από εξωτερικούς χώρους και θαλάμους ασθενών (όπως τσάντες γιατρών κτλ.), σε καθαρές επιφάνειες του χειρουργείου.
- Δεν απομακρύνεται άσκοπα από την αίθουσα χωρίς ενημέρωση του Εργαλειοδότη για το που πηγαίνει.
- Καταμέτρηση γαζών (3 φορές), βελόνων πριν από το τέλος της επέμβασης με τον νοσηλευτή Εργαλειοδοσίας για διασφάλιση της ορθής καταμέτρησης.

Σε περίπτωση ασυμφωνίας αρχικής και τελικής καταμέτρησης:

- Ελέγχεται η αίθουσα λεπτομερώς.
- Ελέγχεται το τραύμα και η περιτοναϊκή κοιλότητα.
- Ενημερώνεται ο προϊστάμενος.
- Διενεργείται ακτινογραφία ελέγχου με γραπτή γνωμάτευση από ακτινολόγο.

δ) Στο τέλος της επέμβασης

- Αποσύνδεση μηχανημάτων.
- Αφαίρεση χειρουργικού ιματισμού από τον ασθενή.
- Βοήθεια στην επικάλυψη του τραύματος.
- Οι γάζες επικάλυψης δεν χορηγούνται προτού ολοκληρωθεί η καταμέτρηση των γαζών της επέμβασης.
- Η ταινία λευκοπλάστη χρησιμοποιείται χωρίς σπατάλη και με προσοχή. Ακάθαρτο και ματωμένο ρολό λευκοπλάστη πρέπει να πεταχτεί.
- Βοηθάει την χειρουργική ομάδα να βγάλει τις ρόμπες σωστά και να τις τοποθετήσει στους ειδικούς κάδους προτού αποχωρήσει από την αίθουσα.

- Τσεκάρει μαζί με τον υπεύθυνο Χειρουργό το έντυπο επέμβασης (επιβεβαιώνεται το είδος της επέμβασης και τα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν)
- Βοηθάει στη σωστή απομάκρυνση των εργαλείων από το χώρο της αίθουσας.
- Σήμανση και ταυτοποίηση παρασκευασμάτων ή άλλων δειγμάτων.
- Φροντίδα για την έγκαιρη προσέλευση του επόμενου ασθενούς.
- Φροντίδα για την ασφαλή μεταφορά του ασθενούς στο δωμάτιο ανάληψης.
- Φροντίδα για τον καθαρισμό της αίθουσας ειδοποιώντας έγκαιρα την ομάδα καθαριότητας.
- Επίβλεψη καθαριότητας, επίβλεψη διαδικασίας διαχωρισμού απορριμμάτων και απομάκρυνσης.
- Εφοδιασμός αίθουσας για την επόμενη χειρουργική επέμβαση.
- Ενημερώνει την επιτροπή λοιμώξεων εάν υπήρξε συμβάν τραυματισμού με αιχμηρό εργαλείο μολυσμένο με ιό ηπατίτιδας Β, C ή τον ιό HIV και παραπέμπει εκεί τον τραυματία, μετά την παροχή ά βοθηθειών, για αντιμετώπιση σύμφωνα με το πρωτόκολλο ενεργειών.
- Ενημερώνει τον προϊστάμενο για:
 - ασυνήθιστα συμβάντα στην χειρουργική αίθουσα
 - οποιαδήποτε βλάβη ή απώλεια υλικού
 - κάθε έλλειψη υλικού ή μειωμένο απόθεμα

Αρ. πρωτ.:2177

Αρμοδιότητες και Καθήκοντα Νοσηλευτή Εργαλειοδοσίας

Ο ρόλος του Εργαλειοδότη Νοσηλευτή είναι σημαντικός για την επέμβαση, διότι απαιτεί καλή γνώση των εργαλείων και υλικών καθώς και τη φροντίδα αυτών. Ο Εργαλειοδότης Νοσηλευτής πρέπει να διαθέτει επιδεξιότητα, ψυχραιμία, ταχύτητα και σταθερότητα. Οι γνώσεις, που κατέχει και η εμπειρία βοηθούν πολύ στην αποτελεσματικότητα του έργου του και στη συμμετοχή του στη χειρουργική ομάδα. Γνωρίζει τους χρόνους της επέμβασης και διαθέτει ανάλογες γνώσεις ανατομίας και

χειρουργικής, μπορεί να προσφέρει το σωστό εργαλείο την κατάλληλη στιγμή στον χειρουργό, πριν ακόμα αυτός το ζητήσει.

Το κύριο έργο του εργαλειοδότη αρχίζει με την έναρξη της εγχείρησης και συνίσταται στη δεξιοτεχνία και ικανότητα προσφοράς των εργαλείων και πολύτιμης βοήθειας προς το χειρουργό σε όλη τη διάρκεια της εγχείρησης. Ο Εργαλειοδότης χρειάζεται εξάσκηση για να αποκτήσει την απαιτούμενη υψηλή δεξιοτεχνία και ταχύτητα.

Αναφέρεται στον προϊστάμενο του Χειρουργείου και είναι μέλος της χειρουργικής ομάδας.

Τα κυριότερα καθήκοντα του Νοσηλευτή Εργαλειοδοσίας αφορούν ενέργειες που λαμβάνουν χώρα:

- α) Πριν την αρχή της επέμβασης
- β) Κατά τη διάρκεια της επέμβασης
- γ) Στο τέλος της επέμβασης

α) Πριν την αρχή της επέμβασης

- Πρέπει να είναι ενήμερος για το είδος της επέμβασης, να γνωρίζει τα απαιτούμενα εργαλεία και τις τεχνικές που θα χρησιμοποιηθούν.
- Λειτουργεί συναδελφικά με τους συνεργάτες του στην προετοιμασία της χειρουργικής αίθουσας και των εφοδίων που θα χρειαστούν.
- Διενέργεια Χειρουργικού πλυσίματος χεριών
- Βεβαιώνεται για τη σωστή τοποθέτηση της αποστειρωμένης μπλούζας και των γαντιών.
- Φροντίζει για το στρώσιμο του τραπέζιου με τα κατάλληλα εφόδια.
- Μετρά εργαλεία, γάζες, βελόνες μαζί με το νοσηλευτή κυκλοφορίας.
- Ντύνει τη χειρουργική ομάδα με αποστειρωμένες μπλούζες και γάντια.
- Χορηγεί υλικά για την αντισηψία του δέρματος.
- Βοηθά στην κάλυψη του ασθενή με αποστειρωμένο ιματισμό, ώστε να σχηματιστεί το χειρουργικό πεδίο.
- Μεταφέρει το μικρό τραπέζι εργαλείων (π.χ. δίσκο Mayo) κοντά ή πάνω στον ασθενή και σε ύψος που δεν τον πιέζει. Οι λαβές των εργαλείων του μικρού τραπέζιου είναι προς τον ασθενή.
- Μεταφέρει ή βοηθάει στη μεταφορά του μεγάλου τραπέζιου των εργαλείων πίσω από το μικρό. Οι λαβές των εργαλείων του μεγάλου τραπέζιου είναι προς το μέρος του μικρού, τα έπιπλα τοποθετούνται με τέτοιο τρόπο ώστε μόνο αποστειρωμένες επιφάνειες να εφάπτονται με το αποστειρωμένο πεδίο.
- Τοποθετεί δυο ανοικτές γάζες στον ασθενή δίπλα στο πεδίο.
- Συνδέει και στερεώνει με λαβίδα ρούχων το καλώδιο της διαθερμίας και τον σωλήνα αναρρόφησης, αφήνοντας αρκετό μήκος ώστε να φτάνουν όλο το πεδίο. Η άλλη πλευρά ρίχνεται στην πλευρά του χειρουργικού τραπέζιου και συνδέεται από τον νοσηλευτή κυκλοφορίας στα μηχανήματα. Μετά την σύνδεση ο εργαλειοδότης ελέγχει τη λειτουργία τους.

- Προσφέρει μαχαίρι στο χειρουργό, αιμοστατικές λαβίδες και άγκιστρα στους βοηθούς.
- Για να εργάζεται άνετα ο εργαλειοδότης πρέπει να έχει υπόψιν του τους παρακάτω παράγοντες που ελαττώνουν την κόπωση:
 - Πρέπει να φοράει άνετα και ευρύχωρα παπούτσια με στερεά και αν είναι δυνατόν ορθοπεδικά πέλματα και οι γυναίκες ελαστικές κάλτσες.
 - Στέκεται στο σκαμνί για να φτάνει το ύψος των τραπεζιών και να εργάζεται με ευχέρεια στο πεδίο.
 - Οι αγκώνες των χεριών του θα πρέπει να διατηρούνται στο ύψος της μέσης, η δε απόσταση να είναι αυτή, ώστε όταν προσφέρει εργαλεία το εκτεινόμενο χέρι να διασταυρώνεται με το χέρι του χειρουργού.
 - Στέκεται πάντα στο σκαμνί με τα πόδια σε απαγωγή και όχι ενωμένα. Το σώμα τότε στηρίζεται σε μεγαλύτερη βάση και έτσι είναι δυνατόν να σταθεί για πολλές ώρες χωρίς μεγάλη κούραση.

β) Κατά τη διάρκεια της επέμβασης

1. Εξασκείται στο να χρησιμοποιεί πλάγια όραση και να παρατηρεί μεγαλύτερο πεδίο ώστε να μην χρειάζεται να γυρίζει συνέχεια το κεφάλι, αναζητώντας εργαλεία και να απομακρύνει το βλέμμα από το πεδίο.
2. Πρέπει να είναι προσηλωμένος στο πεδίο, ώστε να προλαβαίνει τις ανάγκες των χειρουργών. Εργάζεται όσο το δυνατόν πιο γρήγορα, χωρίς όμως να θυσιάζει την καλή τεχνική για την ταχύτητα. Διατηρεί την ασηψία του πεδίου και των εφοδίων, γι' αυτό:
3. Επιτρέπει την επαφή –μόνο- αποστειρωμένο με αποστειρωμένο και μη αποστειρωμένο με αντίστοιχο αντικείμενο και επιφάνεια. Δε γυρίζει ποτέ τη ράχη του προς το πεδίο.
4. Δεν περνάει κανένα αποστειρωμένο αντικείμενο πάνω, κάτω ή γύρω από μη αποστειρωμένες επιφάνειες.
5. Προφυλάσσει τον αποστειρωμένο ιματισμό από υγρασία. Προσέχει τα υγρά και οι διαλύσεις να μην πιτσιλίζουν τα τραπέζια του και καλύπτει με στεγνά διπλωμένα τετράγωνα τις υγρές επιφάνειες.
6. Αποφεύγει περιττές ομιλίες και κινήσεις.
7. Θεωρεί, οτιδήποτε υπάρχει κάτω από την οριζόντια επιφάνεια του πεδίου, ως μη αποστειρωμένο.
8. Θεωρεί την ρόμπα αποστειρωμένη μόνο από τη μασχάλη ως τη λαγόνο ακρολοφία και το μπροστινό μέρος των μανικιών.
9. Δεν επιτρέπει να διαπεράσουν οι λαβίδες κάτω από τα αποστειρωμένα σεντόνια και μετά να τις ξαναβάλει στο τραπέζι.

10. Όταν υπάρχει υπόνοια ότι κάτι έχει μολυνθεί, το θεωρεί μολυσμένο. Επιτηρεί συνέχεια τους άλλους για τυχόν λάθη της τεχνικής και φροντίζει αμέσως να τα διορθώσει. Αποφεύγει εκνευριστικές καταστάσεις, δεν αντιμιλά, δικαιολογείται ή δίνει εξηγήσεις σε παρατηρήσεις. Διατηρείται ήρεμος και οργανωμένος. Έχει υπόψιν του, ότι οι περισσότερες παρατηρήσεις οφείλονται στον εκνευρισμό και το άγχος.
11. Ζητάει χαμηλόφωνα εφόδια από το νοσηλευτή κυκλοφορίας.
12. Δέχεται διορθώσεις με αξιοπρέπεια.
13. Ο χειρουργός, οι βοηθοί και ο εργαλειοδότης πρέπει να προφυλάσσονται από κοφτερά και οξέα εργαλεία για να μην τραυματιστούν, γι αυτό:
 - Το μαχαίρι τοποθετείται στη θέση του αμέσως μόλις χρησιμοποιηθεί, δεν παραμένει ούτε ένα λεπτό στο πεδίο του ασθενή ελεύθερο.
 - Ο εργαλειοδότης δεν τοποθετεί ποτέ την παλάμη του κάτω από τη λάμα, ούτε προτείνεται η λάμα προς το χειρουργό.
 - Οξέα άγκιστρα και άλλα εργαλεία χρειάζονται προσοχή στο χειρισμό τους διότι είναι δυνατόν να τρυπήσουν γάντια ή να καρφωθούν στον αποστειρωμένο ιματισμό και να φτάσουν σε μη αποστειρωμένο βάθος.
 - Όταν ένα κοφτερό ή οξύ εργαλείο όπως λάμα, βελόνα κ.λπ. τρυπήσει κάποιο γάντι τότε, το εργαλείο, απομακρύνεται αμέσως ως μολυσμένο και αλλάζει το γάντι.
14. Ο Εργαλειοδότης πρέπει να προσφέρει πάντα το κατάλληλο εργαλείο έγκαιρα. Η τυποποιημένη τοποθέτηση των εργαλείων, πάντα στην ίδια θέση, και η τήρηση της τάξης στα τραπέζια βοηθάει τον εργαλειοδότη συχνά να παίρνει τα εργαλεία του χωρίς ούτε καν να τα κοιτάξει. Η παρακολούθηση του πεδίου από τον εργαλειοδότη είναι το δείγμα ικανότητας και ωριμότητας.
15. Το μικρό τραπέζι εργαλείων διατηρείται πάντα εφοδιασμένο με τα εργαλεία που χρησιμοποιούνται σε κάθε χρόνο της εγχείρησης.
16. Το κάθε εργαλείο θα πρέπει να χρησιμοποιείται για τον προορισμό του χωρίς κακούς χειρισμούς οι οποίοι αλλοιώνουν την καλή κατάστασή του.
17. Ο εργαλειοδότης παρακολουθεί και δεν επιτρέπει την κακή τους χρήση π.χ. τα ψαλίδια ιστών δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται για κόψιμο ραμμάτων κλπ.

γ) Στο τέλος της επέμβασης

- Βοηθάει τον υπεύθυνο Χειρουργό στην επίδεση του τραύματος.
- Προχωρά στην τελική καταμέτρηση των εργαλείων και τα καταγράφει στο ειδικό έντυπο που θα τα συνοδεύσει στο Τμήμα Κεντρικής Αποστείρωσης. Σε αυτό το

έντυπο καταγράφεται συμπληρωματικά και οποιαδήποτε επισήμανση, παρατήρηση ή σχόλιο.

- Συλλέγει τον ακάθαρτο ιματισμό, ελέγχοντας τον ταυτόχρονα.
- Αποσυνδέει και απορρίπτει στους ειδικούς κάδους τα καλώδια και τα εργαλεία μιας (1) χρήσης που έχουν χρησιμοποιηθεί.
- Απορρίπτει τα αιχμηρά αντικείμενα στα ειδικά κυτία.
- Τέλος, αφαιρεί κι αυτός τη χειρουργική του ρόμπα με την τεχνική της αποφλοιώσης και εξέρχεται από την αίθουσα.
- Πλένει με απλό τρόπο τα χέρια του, αφαιρεί το καπέλο και τη μάσκα του και τα αντικαθιστά με νέα για την επόμενη επέμβαση.

Οδηγίες χρήσης χειρουργικών ραμμάτων:

- Ο βελόνες πρέπει να μένουν πάντα προς τα κάτω.
- Όταν η βελόνα σπάσει, ο Εργαλειοδότης πρέπει να μαζέψει και τα δύο κομμάτια, για να μην μείνουν στους ιστούς.
- Όταν η βελόνα τρυπήσει το γάντι παραδίδεται στο νοσηλευτή κυκλοφορίας και αλλάζεται.
- Η βελόνα προσφέρεται στο χειρουργό με σύστημα ανταλλαγής μία προς μία, για να παρακολουθείται ο αριθμός τους.
- Τα χειρουργικά ράμματα χρησιμοποιούνται με προσοχή.
- Όταν το ράμμα προσφέρεται στο χειρουργό, το νήμα είναι τοποθετημένο στη ράχη του χεριού του εργαλειοδότη, ώστε ο χειρουργός δεν μπερδεύεται σε αυτό.
- Οι βελόνες των ατραυματικών ραμμάτων φυλάσσονται για καταμέτρηση.
- Τα κομμάτια των ραμμάτων μαζεύονται από το πεδίο από τον εργαλειοδότη και τοποθετούνται στον κουβά απορριμμάτων. Δεν ρίχνονται στο πάτωμα.

Οδηγίες για την διαχείριση γαζών:

- Στο πεδίο μένουν μόνο όσες γάζες απαιτούνται.

- Όλες οι γάζες απορρίπτονται στους ειδικούς κάδους, συγκεντρώνονται από το Νοσηλευτή Κυκλοφορίας και τοποθετούνται σε συγκεκριμένα στατό για την εύκολη και ασφαλή καταμέτρηση τους.
- Η καταμέτρηση πραγματοποιείται με συνεργασία και των δύο (2) Νοσηλευτών. Ο Νοσηλευτής κυκλοφορίας μετρά δυνατά τις γάζες που υπάρχουν στο στατό και ο Νοσηλευτής εργαλειοδοσίας τον παρακολουθεί. Εκείνος συνεχίζει μετρώντας τις γάζες που υπάρχουν στο τραπέζι και στο πεδίο και συγκρίνουν αυτό τον αριθμό με αυτό που έχουν καταγράψει στο δελτίο επέμβασης.
- Αφού βεβαιωθούν ότι ο συνολικός αριθμός γαζών είναι σωστός, ο Νοσηλευτής εργαλειοδοσίας ενημερώνει τον υπεύθυνο Χειρουργό για να προχωρήσει στη συρραφή του περιτοναίου.
- Μέχρι τη συρραφή του δέρματος, οι Νοσηλευτές μετρούν και καταγράφουν τον αριθμό των γαζών.

Πρωτόκολλο απώλειας γάζας :

Για να χαρακτηριστεί ότι υφίσταται απώλεια γάζας, πρέπει οι γάζες να έχουν καταμετρηθεί τουλάχιστον τρεις (3) φορές από τους Νοσηλευτές. Σε τέτοια περίπτωση, ενημερώνεται ο υπεύθυνος Χειρουργός και δεν προχωρά στη συρραφή του περιτοναίου.

Σαν συνέχεια:

- ελέγχεται το τραύμα και η περιτοναϊκή κοιλότητα του ασθενούς
- ελέγχονται εξονυχιστικά οι κάδοι απορριμμάτων
- ελέγχεται ο χώρος γύρω από τη χειρουργική ομάδα
- ελέγχεται ο αποστειρωμένος ιματισμός γύρω από το πεδίο
- ενημερώνεται ο Προϊστάμενος Χειρουργείου για τη συνδρομή δεύτερου Νοσηλευτή
- Εάν πάλι υπάρχει απώλεια γάζας, ζητείται ακτινογραφία του ασθενούς για να ελεγχθεί το τραύμα.
- Εάν υπάρχει ζήτημα ύπαρξης γάζας βάσει της γνωματευμένης ακτινογραφίας, ο υπεύθυνος Χειρουργός προχωρά στην αφαίρεση της αφού πριν τη συρραφή γίνει εκ νέου καταμέτρηση όλων των γαζών.

- Αν δε διαπιστωθεί η ύπαρξη γάζας στο τραύμα, ο Νοσηλευτής κυκλοφορίας, ο δεύτερος Νοσηλευτής και ο Προϊστάμενος Χειρουργείου ψάχνουν ακόμα μια (1) φορά προσεκτικά και εξονυχιστικά όλο το χώρο της αίθουσας έως την εύρεση της.
- Μόνο όταν βρεθεί η γάζα, ο υπεύθυνος Χειρουργός προχωρά στη συρραφή του περιτοναίου.

Οδηγίες διαχείρισης ιστολογικών παρασκευασμάτων:

Για τα παρασκευάσματα ο εργαλειοδότης ενεργεί ως εξής:

- Δεν ρίχνει κανένα είδος ιστού ή ζωικής ουσίας, που έρχεται στο τραπέζι του από τον ασθενή χωρίς την άδεια του χειρουργού.
- Τα παρασκευάσματα πρέπει να είναι μέσα σε νεφροειδές ή οπλισμένα σε εργαλείο μέχρι να δοθούν σε δοχείο παρασκευασμάτων. Ποτέ δεν πρέπει να δίνονται με γάζα γιατί αυτό δημιουργεί πρόβλημα στην καταμέτρηση τους.
- Το νεφροειδές με το παρασκεύασμα παραμένει στο τραπέζι όσο υπάρχει πιθανότητα να ληφθεί και άλλο τεμάχιο από τον ασθενή. Για να απομακρυνθεί το παρασκεύασμα χρειάζεται η άδεια του χειρουργού.
- Ο νοσηλευτής κυκλοφορίας πρέπει να ενημερώνεται τι είδους ιστός είναι το παρασκεύασμα. Αν ο εργαλειοδότης δεν γνωρίζει ρωτάται ο χειρουργός.
- Αν ληφθούν παρασκευάσματα από διαφορετικούς ιστούς και πρέπει να διατηρηθούν χωριστά, τότε το καθένα δίδεται στο νοσηλευτή κυκλοφορίας για να τα διαχωρίσει μόλις τα παραλάβει.
- Τα μικρά παρασκευάσματα δεν πρέπει να οπλίζονται σε μεγάλα εργαλεία γιατί ο ιστός συνθλίβεται και τα κύτταρα σπάνε.

Αρ. πρωτ.: 2179

Καθήκοντα Νοσηλευτή απογευματινής βάρδιας:

1. Ο Νοσηλευτής της απογευματινής βάρδιας που προσέρχεται πρώτος αντικαθιστά το Νοσηλευτή που θα εργαστεί κατά τη νυχτερινή βάρδια και εργάστηκε κατά την πρωινή βάρδια της ίδιας ημέρας.
2. Ο Νοσηλευτής απογευματινής βάρδιας ενημερώνεται από τον Προϊστάμενο Χειρουργείου για τις επεμβάσεις που βρίσκονται σε εξέλιξη και για τις απογευματινές εκκρεμότητες που πρέπει να διευθετηθούν.

3. Τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν κατά την πρωινή βάρδια πλένονται με ειδικό υγρό και αποθηκεύονται για να σταλούν το πρωί στο Τμήμα Κεντρικής Αποστείρωσης.
4. Ο Αναισθησιολόγος σε συνεργασία με τον νοσηλευτή βάρδιας θα εξετάσουν τα «δελτία έκτακτου χειρουργείου» που πιθανόν να έχουν εκδοθεί, τα εκτιμούν και φροντίζουν για την διεκπεραίωση τους σε συνάρτηση με τις δυνατότητες που υπάρχουν.
5. Ο Νοσηλευτής της απογευματινής βάρδιας θα ανεφοδιάσει τις χειρουργικές αίθουσες με τα απαραίτητα υλικά ώστε να λειτουργήσουν με ομαλότητα την επόμενη ημέρα, αφού καθαριστούν.
6. Ελέγχει τα προγράμματα της επόμενης ημέρας και τσεκάρει τα set εργαλείων να είναι αποστειρωμένα και ασφαλή προς χρήση.
7. Επιβλέπει και συνεργάζεται με το προσωπικό καθαριότητας στη διαδικασία καθαρισμού των αιθουσών.
8. Βρίσκεται στο χώρο του Χειρουργείου και παραμένει σε ετοιμότητα για να αντιμετωπίσει τα επείγοντα περιστατικά που θα προκύψουν από κάθε μορφή εφημερίας του Νοσοκομείου. Παραδίδει το Τμήμα στο Νοσηλευτή νυχτερινής βάρδιας, παρέχοντας κάθε πληροφορία που θεωρείται σημαντική.

Πρωτόκολλο παράδοσης/παραλαβής Χειρουργείου σε εξέλιξη:

- Ο Νοσηλευτής απογευματινής βάρδιας πλένεται και εισέρχεται στην αίθουσα αφού φορέσει την αποστειρωμένη ρόμπα.
- Ενημερώνεται για οποιαδήποτε ιδιαιτερότητα έχει προκύψει.
- Μαζί με τον Νοσηλευτή εργαλειοδοσίας και το Νοσηλευτή κυκλοφορίας της πρωινής βάρδιας μετρούν τις γάζες που βρίσκονται στο τραπέζι, στο πεδίο αλλά και στο ειδικό στατό.
- Το ίδιο ακολουθούν για το μέτρημα των συσκευασιών ραμμάτων και τις αντιστοιχούν με τις βελόνες.
- Ο υπεύθυνος Χειρουργός ενημερώνεται για το ότι αλλαγή πραγματοποιήθηκε στην διαδικασία εργαλειοδοσίας και του επιβεβαιώνεται η επιτυχής παράδοση-παραλαβή.
- Ο Νοσηλευτής εργαλειοδοσίας απογευματινής βάρδιας λαμβάνει θέση δίπλα στον υπεύθυνο Χειρουργό και εκείνος της πρωινής βάρδιας αποχωρεί από την ομάδα. Αφαιρεί την ρόμπα του, την απορρίπτει στον ειδικό κάδο και εξέρχεται από την αίθουσα.

Καθήκοντα Νοσηλευτή νυχτερινής βάρδιας:

- Παραλαμβάνει το τμήμα από την απογευματινή βάρδια.
- Ελέγχει τις πόρτες αν είναι κλειδωμένες.
- Διατηρεί τα φώτα αναμμένα μόνον όπου χρειάζεται.
- Ελέγχει όλους τους χώρους του χειρουργείου, έτσι ώστε σε περίπτωση έκτακτου περιστατικού να ανταποκριθεί έγκαιρα.
- Βρίσκεται κατά τη διάρκεια της βάρδιας σε ετοιμότητα.
- Στις 6.45 π.μ. ανοίγει την πόρτα εισόδου του προσωπικού και παραδίδει τα χειρουργεία.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

- EORNA and IFPN (2005) *Guideline for developing standards Patient Safety - Our Primary Goal*
- WHO 2009, WHO guidelines for safe surgery 2009, safe surgery safe lives, WHO viewed 10 June 2012
- Explications for perioperative nursing in standards, recommended practices and guidelines AORN 2015
- Operating Room Nurses Association Of Canada (ORNAC) (2011). Standards, Guidelines and Position Statements for Perioperative Registered Nursing Practice, 10TH Edition
- Bailes B.K. (2000). Perioperative card of the elderly surgical patient. AORN Journal 72, 186-207
- EORNA (2019). EORNA Framework for Perioperative Nurse Competencies
- EORNA (2013). Πλαίσιο EORNA για τις αρμοδιότητες του Περιεγχειρητικού Νοσηλευτή
- Γενικό Νοσοκομείο Ηρακλείου «Βενιζέλειο - Πανάνειο» (2018). Κανονισμός Λειτουργίας Χειρουργείου Γ.Ν. «Βενιζέλειο»
- Ένωση Νοσηλευτών Ελλάδας (2016). Υπόμνημα για το καθηκοντολόγιο νοσηλευτικού προσωπικού των νοσοκομείων και των λοιπων νοσηλευτικών ιδρυμάτων του ΕΣΥ
- Καραθανάση, Κ., Παύλος Σαράφης, Π., Μαρία Μαλλιάρου, Μ., Σοφία Ζυγά, Σ., Παναγιώτης Πρεζεράκος, Π. (2012). Διερεύνηση εφαρμογής κριτηρίων ποιότητας στο Χειρουργείο. *Περιεγχειρητική Νοσηλευτική*. Τόμος 1, Τεύχος 2
- Κορδιολής Ν. (2002). Κανονισμός λειτουργίας των χειρουργείων. Άγιος Σάββας, Αθήνα
- Εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας της Νοσηλευτικής Υπηρεσίας του Γενικού Νοσοκομείου Σύρου (2011)

- Εγχειρίδιο Προσανατολισμού στο Χειρουργείο Γ. Ν. Α. Λαϊκό (2016)
- Μηντελής Α. (2010) Νευροχειρουργική Εργαλειοδοσία, Θεσσαλονίκη
- Σαχίνη - Καρδάση Α. & Πάνου Μ. (1997) Παθολογική και Χειρουργική Νοσηλευτική. Ιατρικές Εκδόσεις Βήτα, Αθήνα
- Διεύθυνση Νοσηλευτικών Υπηρεσιών (2019). Κλινικές Κατευθυντήριες Οδηγίες. Περιεγχειριτική Νοσηλευτική. Κυπριακή Δημοκρατία Υπουργείο Υγείας.